

Κριτικά σημειώματα

Ηλέκτρας Ι. ΠΑΠΑΖΑΧΟΥ: Συγκριτική Μελέτη επί της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας. (Les regie d' applplication des principes de la deuxième Directive Bancaire transposées en droit Francais, Belge et Grec). Universite Libré de Bruxelles, D.E.A. 1997.

Υπό Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητού Πανεπιστημίου

και Δρος **Βασιλ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ**

Η εργασία της κυρίας Ηλέκτρας Ι. Παπαζάχου διαρθρώνεται σε δύο μέρη και περιλαμβάνει ακόμη συστηματική Εισαγωγή στα υπό διερεύνηση θέματα, Συμπεράσματα και ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία.

Η γενική εικόνα επί του υπό διαπραγμάτευση θέματος, με βάση όσα κατά τρόπο τεκμηριωμένο, σαφή και εύληπτο, αναφέρει η Συγγραφεύς εμφανίζεται, σε μία πρώτη, εάν όχι και οριστική προσέγγιση, ως εξής:

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, (έναρξη ισχύος 1/11/1993), που ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Ένωση με την τροποποίηση της Συνθήκης της Ρώμης Ε.Ο.Κ. είχε ως κύριο στόχο την δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (Ο.Ν.Ε.), ως προέκτασης, απόληξης και ολοκλήρωσης της μεγάλης ιδέας της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Η πρόβλεψη της Συνθήκης του Μάαστριχτ για την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος των Κρατών-Μελών, του ΕΥΡΩ, έγινε ήδη πραγματικότητα την 1 Ιανουαρίου 1999 για τις ένδεκα χώρες, που προσχώρησαν στην Ο.Ν.Ε., με την είσοδο δε των υπολοίπων χωρών (ανάμεσά τους και η Ελλάδα το 2001), θα έχει ολοκληρωθεί ο στόχος της σύγκλισης των ευρωπαϊκών οικονομιών.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ (17/6/1997), εξ άλλου, έθεσε νέους στόχους προετοιμάζοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προσχώρηση των χωρών της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης.

Μία σειρά από κοινοτικές Οδηγίες, που επικύρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προλείαναν ήδη το έδαφος για την οικονομική ολοκλήρωση, θέτοντας κανόνες εναρμόνισης για τα Κράτη-Μέλη σε διαφορετικούς τομείς της οικονομικής δραστηριότητας.

Στον χώρο του τραπεζικού δικαίου, όπου σημειώνονται ήδη σημαντικές εξελίξεις και αύξηση του ανταγωνισμού, λόγω της εφαρμογής του ενιαίου νομίσματος, η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία (89/646/CEE) αποτελεί το πιο σημαντικό νομοθέτημα.

Η κρινομένη εργασία της κυρίας Ηλέκτρας Ι. ΠΑΠΑΖΑΧΟΥ ασχολείται με τους κανόνες εφαρμογής των αρχών της Οδηγίας και πώς το Γαλλικό, Βελγικό και Ελληνικό δίκαιο εναρμονίσθηκαν με αυτούς τους κανόνες.

Η Δεύτερη τραπεζική Οδηγία έχει ως πεδίο εφαρμογής την είσοδο και άσκηση της τραπεζικής δραστηριότητας, θέτει δε κανόνες εναρμόνισης επί τη βάσει της εφαρμογής των εξής αρχών της Συνθήκης του Μάαστριχτ: απελευθέρωση των κεφαλαίων, ελεύθε-

ρη εγκατάσταση των κοινοτικών χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Οι συντάκτες της Οδηγίας εκτίμησαν, ότι προκειμένου για την δημιουργία μίας πραγματικώς ενιαίας αγοράς των Τραπεζικών Υπηρεσιών, δεν είναι απαραίτητη μία ολική εναρμόνιση του επαγγελματικού status με κατάργηση των εθνικών κανόνων δικαίου, που αφορούν στην είσοδο και στην άσκηση της τραπεζικής δραστηριότητας. Για τον λόγο αυτό εγκαθίδρυσαν το σύστημα της ελεύθερης εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, επάνω σε βασικά κοινά πρότυπα, τα οποία αποτελούν εγγύηση για τους «καταναλωτές» των τραπεζικών προϊόντων και δημιουργούν συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού. Στην βάση αυτή, ο στόχος ήταν η ενδυνάμωση της εναρμόνισης των προϋποθέσεων απόκτησης άδειας λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων και της άσκησης της τραπεζικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τις εξής αρχές:

1. Αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης (*reconnaissance mutuelle*): Το άρθρο 18 της Οδηγίας επιβάλλει στα Κράτη - Μέλη υποδοχής να επιτρέπουν στα χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, που έχουν ιδρυθεί και ελέγχονται από άλλο Κράτος - Μέλος (Κράτος προέλευσης) την άσκηση τραπεζικής δραστηριότητας μέσω υποκαταστήματος ή ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, με τον όρο, ότι οι δραστηριότητες, που χαίρουν της αμοιβαίας αναγνώρισης, να ασκούνται μεν με βάση τους κανόνες, που ισχύουν στην χώρα προέλευσης, να μην αντίκεινται δε, στις ισχύουσες στην χώρα υποδοχής νομικές διατάξεις, οι οποίες αφορούν στο γενικό συμφέρον (*intérêt général*). Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, δηλαδή, υποχρεώνει τα Κράτη - Μέλη να αναγνωρίσουν μεταξύ τους τις άδειες που χορήγησαν τα Κράτη προέλευσης.

2. Αρχή του «home country control»: Η αμοιβαία αναγνώριση των χορηγηθεισών αδειών συνεπάγεται και την αναγνώριση της υποχρέωσης των αρμόδιων αρχών του Κράτους προέλευσης, όσον αφορά στον προληπτικό έλεγχο των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, με εξαίρεση την εποπτεία σε θέματα, τα οποία δυνάμει της Οδηγίας επαφίονται στην ευθύνη των αρμόδιων αρχών του Κράτους υποδοχής, όπως η ρευστότητα του υποκαταστήματος και τα μέτρα νομισματικής πολιτικής. Συνεπώς, αναγκαίο παρακολούθημα της αμοιβαίας αναγνώρισης αποτελεί ο έλεγχος του Κράτους προέλευσης.

3. Πρότυπα εναρμόνισης: Αφορούν σε κανόνες, που θέτουν τους εξής όρους: απαίτηση για ένα ελάχιστο κεφάλαιο, διατήρηση των ιδίων κεφαλαίων τουλάχιστον στο ύψος του αρχικού κεφαλαίου, εποπτεία και αξιολόγηση της ιδιότητας των μετόχων κατά την ίδρυση ή κατά την τυχόν εξαγορά, εποπτεία των εσωτερικών ελέγχων. Ο στόχος επιτυγχάνεται σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη από την Οδηγία επικοινωνία και συνεργασία των αρχών εποπτείας και ελέγχου των Χωρών - Μελών.

Το βελγικό δίκαιο εναρμονίστηκε με την Οδηγία με τον νόμο της 22 Μαρτίου 1993. Οι διατάξεις του, προκειμένου για την οργάνωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος ελέγχου των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων εν' όψει και του αυξανόμενου ανταγωνισμού μέσα στην Ο.Ν.Ε., δεν αποτελούν μία επαναστατική μεταρρύθμιση. Παρ' όλα αυτά κατά την Συγγραφέα, ο βέλγος νομοθέτης υποχρεώθηκε να υποβάλει τα χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα σε ένα ενιαίο νομικό καθεστώς οργάνωσης και ελέγχου, στην θέση του προηγούμενου που περιόριζε σημαντικά το πεδίο δράσης τους: οι Τράπεζες, τα δημόσια πιστωτικά Ιδρύματα, τα ιδιωτικά Ταμειυτήρια κ.λ. λειτουργούσαν σύμφωνα με ειδικές διατάξεις, χωρίς να μπορούν να ασκήσουν το σύνολο των τραπεζικών εργασιών. Ο νέος νόμος που θεσπίστηκε βάσει των διατάξεων της Οδηγίας κατάργησε την

Σημαντική εκδήλωση του Κέντρου «Ιερώνυμος ΠΙΝΤΟΣ»

Το πρωτοπορούν Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Ανάπτυξης «Ιερώνυμος ΠΙΝΤΟΣ» (Πρόεδρος Δ.Σ. κυρία Αναστ. Ι. ΠΙΝΤΟΥ) ωργάνωσε με ιδιαίτερη επιτυχία προ τινός στην Αθήνα ειδική εκδήλωση για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, στην οποία παρευρέθησαν Πολιτικοί, Καθηγητές Πανεπιστημίου, Ειδικοί Επιστήμονες κ.ά.

Ομιλητές ήταν ο Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως και Σαμοθράκης κύριος ΑΝΘΙΜΟΣ (θέμα: Η κοινωνική ανάπτυξη της Θράκης και ο ρόλος της Εκκλησίας) και η κυρία ΝΤ. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ, τ. Υπουργός, Βουλευτής (θέμα: Η περιφερειακή ανάπτυξη στην ευρωπαϊκή της διάσταση).

Υπενθυμίζεται, ότι το Κέντρο, συσταθέν υπό της Συζύγου και Ομάδος Συνεργατών του αιμνήστου Καθηγητού Ιερ. ΠΙΝΤΟΥ εκδίδει κατά καιρούς μονογραφίες επί θεμάτων ανάπτυξης, χορηγεί ειδικές οικονομικές ενισχύσεις σε Μεταπτυχιακούς Φοιτητές κ.ά.

προηγούμενη εξειδίκευση των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, επιβάλλοντος ενιαίους κανόνες δικαίου. Το σύστημα όμως οργάνωσης και λειτουργίας δεν άλλαξε σε σημαντικό βαθμό.

Η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία εισήχθη στο γαλλικό δίκαιο με τον Κανονισμό 92-14/23.12.1992, όσον αφορά στους όρους ίδρυσης και με το άρθρο 38 του νόμου της 26 Ιουλίου 1992, όπως συμπληρώθηκε με τον Κανονισμό 92-13/23.12.92 και το Διάταγμα της 13 Μαρτίου 1993, όσον αφορά στην άσκηση της τραπεζικής δραστηριότητας. Μεταρρυθμίσεις όχι ιδιαίτερα σημαντικές διακρίνουν την εναρμόνιση, στον τομέα της εποπτείας και των όρων χορήγησης των αδειών.

Η μοναδική ίσως καινοτομία κατά την Συγγραφέα, ήταν η σαφής αναγνώριση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (Libre prestation des services), δηλαδή η αναγνώριση του δικαιώματος για ένα χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα να αποσκοπεί στην προσέλκυση πελατών με μόνιμη κατοικία σε άλλες Χώρες - Μέλη. Έστω, και εάν αυτή η δραστηριότητα στην πράξη είναι «ευκαιριακή», είναι η άμεση έκφραση και εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών, των προσώπων και των κεφαλαίων, που καθιέρωσε η Συνθήκη.

Από τις τρεις εξεταζόμενες χώρες, η μοναδική, που προκειμένου να εκπληρώσει τα κριτήρια του Μάαστριχτ, έπρεπε να προβεί αμέσως στην αναδιάρθρωση των κανόνων της οικονομικής της δραστηριότητας, ώστε να παίξει σημαντικό ρόλο στο παιχνίδι του ανταγωνισμού, ήταν η Ελλάδα, γι' αυτό και ο νόμος 2076/1992 αποτέλεσε ένα μεγάλο άλμα. Η μεγαλύτερη καινοτομία του υπήρξε η μείωση του κρατικού παρεμβατισμού, σε συνδυασμό με την κατάρτιση προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων στον τραπεζικό τομέα, ρύθμιση που δικαιώνεται από τις τελευταίες εξελίξεις, που χαρακτηρίζονται από εξαγορές και συγχωνεύσεις, οι οποίες, πέρα από την αύξηση του ανταγωνισμού προσφέρουν στον καταναλωτή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ευνοϊκές συνθήκες και καινούργια προϊόντα.

Η όλη εργασία, σε ωραία γαλλική γλώσσα, διακρίνεται για το ρέον ύφος, την ακριβή αναφορά όρων (νομικών, οικονομικών, κ.ά.), την άρτια δομή της και την συστηματική καταγραφή των επί μέρους περιπτώσεων.